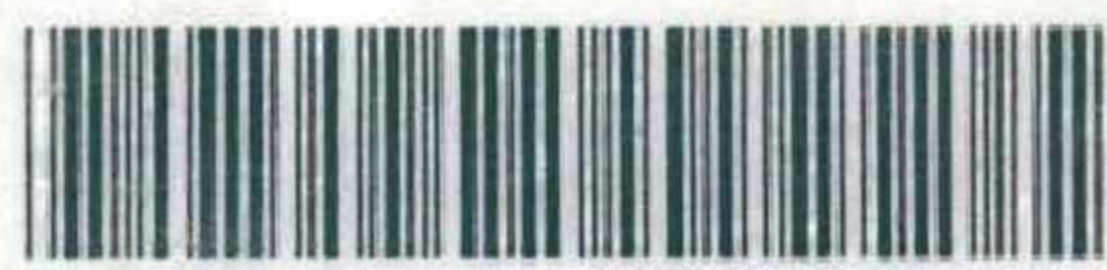

HỘI VĂN NGHỆ DÂN GIAN VIỆT NAM

Nguyễn Thiên Tứ

**DƯ ĐỊA CHÍ VĂN HÓA TRUYỀN THỐNG
HUYỆN HÒA AN - TỈNH CAO BẰNG**

DC.035183

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA THÔNG TIN

NT 8831

01/11

HỘI VĂN NGHỆ DÂN GIAN VIỆT NAM

NGUYỄN THIÊN TỬ

DỰ ĐỊA CHỈ VĂN HOÁ TRUYỀN THỐNG
HUYỆN HOÀ AN - TỈNH CAO BẰNG

**DỰ ÁN CÔNG BỐ, PHỔ BIẾN
TÀI SẢN VĂN HÓA, VĂN NGHỆ DÂN GIAN
VIỆT NAM**

(E1, Ngõ 29, Tạ Quang Bửu – Bách Khoa – Hà Nội

Điện thoại: (043) 627 6439; Fax: (043) 627 6440

Email: duandangian@gmail.com)

BAN CHỈ ĐẠO

1. GS. TSKH. TÔ NGỌC THANH	<i>Trưởng ban</i>
2. ThS. HUỖNH VĨNH ÁI	<i>Phó Trưởng ban</i>
3. GS. TS. NGUYỄN XUÂN KÍNH	<i>Phó Trưởng ban</i>
4. Ông NGUYỄN KIỂM	<i>Ủy viên</i>
5. Nhà văn ĐỖ KIM CUÔNG	<i>Ủy viên</i>
6. TS. TRẦN HỮU SƠN	<i>Ủy viên</i>
7. Nhà giáo NGUYỄN NGỌC QUANG	<i>Ủy viên</i>
8. ThS. ĐOÀN THANH NÔ	<i>Ủy viên</i>

Chịu trách nhiệm nội dung:

GS.TSKH. TÔ NGỌC THANH

Thẩm định:

HỘI ĐỒNG THẨM ĐỊNH BẢN THẢO

LỜI GIỚI THIỆU

Hội Văn nghệ dân gian Việt Nam (VNDGVN) là một tổ chức chính trị xã hội nghề nghiệp, nằm trong khối Liên Hiệp các Hội văn học nghệ thuật Việt Nam.

Quyết định số 82/NV, ngày 01/03/1967 của Bộ Nội vụ thay mặt Chính phủ đã cho phép Hội Văn nghệ dân gian thành lập và hoạt động trên phạm vi toàn quốc và có mối liên hệ nghề nghiệp với các tổ chức khác ở trong nước và nước ngoài.

Tôn chỉ mục đích của Hội là “*Sưu tầm, nghiên cứu, phổ biến và truyền dạy vốn văn hóa - văn nghệ dân gian các tộc người Việt Nam*”. Trên cơ sở thành quả của các công việc trên, Hội là một trong những đội quân chủ lực góp phần bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa-văn nghệ mang đậm bản sắc dân tộc đã được ông cha ta sáng tạo và giữ gìn trong suốt mấy nghìn năm của lịch sử dân tộc.

Những giá trị sáng tạo đó thể hiện mối quan hệ của các tộc người Việt Nam với thiên nhiên thông qua các tri thức sản xuất nông nghiệp; với xã hội thông qua phong tục tập quán, hội xuân; với nhân sinh quan thông qua các nghi lễ vòng đời người; với vũ trụ và thế giới tự nhiên đã được siêu nhiên hóa thông qua các loại hình tín ngưỡng tôn giáo; với lý tưởng thẩm mỹ thông qua các sáng tạo văn học nghệ thuật.

Ở mỗi tộc người Việt Nam, những lĩnh vực và hình thái văn hóa - văn nghệ này lại được thể hiện trong một sắc thái riêng. Chính kho tàng văn hóa đa dạng đó là nội dung, là đối tượng hoạt động của hội viên Hội VNDGVN.

Sau hơn bốn mươi năm hoạt động, được sự lãnh đạo của Đảng và sự chăm sóc của Nhà nước, Hội VNDGVN đã lớn mạnh với gần 1200 hội viên. Số công trình do hội viên của Hội đã hoàn thành lên đến gần 5.000 công trình, hiện đang được lưu trữ và bảo vệ tại Văn phòng Hội.

Nay, được sự quan tâm của Ban Bí thư và Thủ tướng Chính phủ, Dự án “*Công bố và phổ biến tài sản văn hóa - văn nghệ dân gian các dân tộc Việt Nam*” đã được phê duyệt. Trong thời gian 10 năm, Dự án sẽ chọn lọc khoảng 2000 công trình trong số bản thảo Hội lưu trữ của hội viên và xuất bản dưới dạng các cuốn sách nghiên cứu, sưu tầm. Trước mắt trong giai đoạn đầu (2008 - 2012) chúng tôi dự định sẽ chọn xuất bản 1.000 công trình.

Hy vọng, các xuất bản phẩm của Dự án sẽ cung cấp cho bạn đọc trong và ngoài nước một bộ sách mang tính chất bách khoa thư về các sắc màu văn hóa của các tộc người Việt Nam, phục vụ thiết thực vào việc tra cứu, mở rộng hiểu biết của bạn đọc về truyền thống văn hóa giàu có và độc đáo đó; góp phần xây dựng nên “Văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc”.

Trong quá trình thực hiện nhiệm vụ, Dự án mong nhận được ý kiến chỉ bảo kịp thời của bạn đọc gần xa.

Xin chân thành cảm ơn.

Trưởng Ban Chỉ đạo thực hiện Dự án

GS.TSKH. Tô Ngọc Thanh

KHÁI QUÁT VỀ VÙNG ĐẤT VÀ CON NGƯỜI HOÀ AN

Hoà An là một huyện có nền văn minh lúa nước rất lâu đời. Nơi có cánh đồng màu mỡ trải theo hai ven sông Bằng Giang kéo dài trên 20km và 7 - 8km chiều ngang, được mệnh danh là nơi có gạo trắng nước trong. Thể hiện ở mấy câu ca dao truyền miệng trong dân gian:

*Hoà An gạo trắng nước trong
Con gái chưa chồng
Đẹp nhất Nước Hai*

Mấy câu này có lẽ một vị khách nhà văn nào ở dưới xuôi lên đây ngắm cảnh đồng ruộng phì nhiêu của Hoà An đã ngẫu hứng tặng cho mảnh đất này. Nếu nói vậy cả tỉnh, các huyện khác không có con gái chưa chồng nào đẹp hơn được chăng? Chắc là nhà văn muốn dùng một hình tượng tả cảnh cánh đồng Hoà An như một người con gái chưa chồng. Phong cảnh sơn thủy hữu tình, đồng ruộng phì nhiêu ở hai bên bờ sông có một nền văn hoá phong phú, lâu đời và rất độc đáo.

Thật vậy! Cánh đồng Hoà An trải ở hai ven Sông Bằng cả một chiều ngang khoảng từ 5 - 7km, hết ruộng là đồi núi có ruộng bậc thang chập chùng. Rồi đến đồi cỏ non xanh.

Đồi cây cối rừng già um tùm, đèo cao, dốc lớn, suối khe chảy về hợp dòng ra sông Bằng Giang. Làm cho dòng sông luôn có nước, giúp cho việc canh tác có trạm bơm thêm thuận lợi và tạo ra nhiều hồ lớn, nương phai được đắp lại để tưới cho đồng ruộng thêm màu mỡ, tạo được 2, 3 vụ canh tác ở nhiều nơi.

Hết đồi núi cả hai bên là nhiều dãy núi đá nguy nga, kéo dài từ huyện Thông Nông và Hà Quảng xuống tạo thành một bức tường thành hùng vĩ. Tạo cho Hoà An như một bức tranh sơn thuỷ hữu tình, một vẻ đẹp tự nhiên như một cô gái đang tuổi xuân xanh. Có sức thu hút mãnh liệt các chàng trai tơ vạy.

Cũng vì vậy nơi đây là một nơi thiên thời, địa lợi nhân hoà, tiến khả công, thoái khả phòng rất lợi hại, nơi đại linh, nhân kiệt, xuất hiện nhiều hiền tài. Nhiều vị đế vương đã gây nghiệp dựng cơ đồ, đóng đô, xây thành, đắp lũy...

Năm 1884 Pháp xâm chiếm Cao Bằng, tháng 11 năm 1905 mới hình thành Đạo quan binh, thủ phủ Cao Bằng mới chuyển về Thị xã ngày nay. Ngày xưa nhiều đồi Thị xã là nơi chẵn ngựa mà thôi, nên mới gọi là: "Mục Mã" là như vậy. Các địa danh cổ xưa vẫn chưa phai mờ.

Còn thủ phủ xưa là ở đất Hoà An, bao nhiêu sự kiện diễn ra từ thời khai thiên lập địa. Theo truyền thuyết, huyền thoại dân gian từ thời cổ đại cho đến thời trung đại, đương đại đều diễn ra ở Hoà An một cách có hệ thống.

Cũng vì vậy Hoà An là nơi chịu đựng tranh chấp chiến